

92-gruppen er et samarbejde mellem 19 danske miljø- og udviklingsorganisationer. 92-gruppens organisationer arbejder aktivt med opfølgningen af Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg 2002 og andre sager vedrørende internationalt miljø og udvikling.

92-gruppen
c/o Mellempfolkeligt Samvirke
Borgergade 14
1300 København K
T 77 31 00 06
F 77 31 01 11
E jnordbo@ms.dk
www.92grp.dk

INDHOLD 10.12.02

EU'S UDVIDELSE 1
EU'S BISTAND EFTER UDVIDELSEN 2
ULANDENE LADES I STIKKEN 3
EN UDFORDRING I FORHOLDET TIL ULANDENE 4
SMÅ SKRIDT OG SKARPE SKEL 5
PENGENE ELLER OZONLAGET 6
INDSATS MOD TAB AF FRUGTBAR JORD STÅR I STAMPE 7
UNGE I GLOBAL CYBERSPACE-DIALOG 8
ARRANGEMENTER 8
REDAKTION 10

EU's udvidelse - også til gavn for udviklingslandene

Af statsminister Anders Fogh Rasmussen

"Vi må erkende, at landene ikke har lange erfaringer med at give bistand.."

Jeg ser frem til at byde ti nye lande velkommen i EU på topmødet i København i december. EU's udvidelse giver ikke blot store muligheder internt i EU. Udvidelsen har også betydning for EU's forbindelser til resten af verden. Det gælder på det politiske og handelsmæssige område og i forhold til andre industrialiserede lande. Det gælder også i samarbejdet med udviklingslandene.

De nye medlemmer vil ved deres indtræden i EU bidrage til Fællesskabets bistand over EU's budget. Ved Det Europæiske Råd i Bruxelles den 24.-25. oktober blev det besluttet, at kandidatlandene også skal være part i Cotonou-aftalen. Dermed bliver de aktive partnere i forhold til landene i Afrika, Stillehavet og Vestindien. De nye medlemmer vil samtidig skulle bidrage til opfyldning af den Europæiske Udviklingsfond, som forhandles i 2004-5.

Allerede fra starten vil de nye medlemslande være med til at tegne EU's udviklingspolitiske profil. Vi må erkende, at landene

ikke har lange erfaringer med at give bistand til udviklingslande. Mange af dem mangler de nødvendige institutioner. Kun få har repræsentationer i udviklingslandene. Mange mangler erfaringer med drøftelser og forhandlinger om udviklingssamarbejde.

”Med sin lange erfaring vil Danmark være en naturlig partner for de nye medlemslande..”

Danmark er kendt for sin høje og effektive udviklingsbistand. Med sin lange erfaring vil Danmark være en naturlig partner for de nye medlemslande på udviklingsområdet. Vi kan medvirke til at styrke de nye medlemmers forståelse for den internationale udviklingsdagsorden. Samtidig kan vi hjælpe med at opbygge de nødvendige institutioner og udbrede kendskabet til udviklingsspørgsmål i kandidatlandene. Her vil NGO'er selvsagt kunne spille en rolle.

”EU's udvidelse er til gavn for Europa. Den vil også være til gavn for udviklingslandene.”

Regeringen ønsker, at EU drøfter de udfordringer, som de nye medlemslande står over for som følge af deres nye rolle i udviklingssamarbejdet. Det er vigtigt, at de kommer godt i gang. Der er brug for konkrete initiativer, der kan hjælpe de nye medlemmer på deres vej fra modtagere til donorer.

EU's udvidelse er til gavn for Europa. Den vil også være til gavn for udviklingslandene.

EU's bistand efter udvidelsen

Af Poul Nielson, EU-kommissær for udvikling

”Frygten er forståelig, men heldigvis ubegrundet.”

Når EU udvides med 10 nye lande frygter mange, at EU flytter fokus fra det globale plan til udviklingen af EU's nærområde. Frygten er forståelig, men heldigvis ubegrundet.

For det første ved vi, at tidligere udvidelser ikke er sket på bekostning af bistanden til de fattigste lande. EU's reaktion på Berlin-murens fald, Sovjetunionens sammenbrud og Balkan-krigene har været en støt stigning i det samlede budget med et stort set konstant niveau for bistanden til Afrika.

For det andet er støtten til de nye medlemslande fuldt finansieret frem til 2006, hvorefter de – som medlemmer – ikke vil konkurrere med udviklingslandene om EU's eksterne bistand.

For det tredje vil en del af de nye medlemslande allerede i 2004 få deres debut som donorer. Selvom landene har brug for overgangsordninger inden de kan nå EU's Monterrey-målsætning om at yde mindst 0.33% af BNI i udviklingsbistand vil udvidelsen med tiden føre til en betragtelig stigning i Europas samlede udviklingsbistand.

“..kommende medlemslande[..] ser ikke EU's bistandsarbejde som et ubehageligt krav..”

For det fjerde deler de kommende medlemslande viljen og lysten til at bidrage til en retfærdig global udvikling. De ser ikke EU's bistandssamarbejde som et ubehageligt krav, der følger medlemskabet. Deres egne friske erfaringer som modtagerlande stimulerer den almindelige solidaritetsfølelse, og jeg forventer, at deres deltagelse vil blive et frisk pust i rådets diskussioner.

“..udvidelsen en styrkelse[..] der giver de fattigste lande en række fordele..”

Endelig betyder udvidelsen en styrkelse af blandt andet Cotonou- og "Everything But Arms"-aftalen, der giver de fattigste ulande en række fordele i samhandelen med EU, og fri adgang til det nu langt større indre marked.

EU har gennem årene bevist, at det i takt med sin egen udvidelse har åbnet sig solidarisk og ansvarligt i forhold til resten af verden. Jeg forventer, at dette også nu vil være tilfældet med den største udvidelsesrunde siden EF's grundlæggelse.

Ulandene lades i stikken

Af Vagn Berthelsen, Generalsekretær i Ulandsorganisationen Ibis

“meget lidt fokus på ulandene, med mindre disse har direkte strategisk interesse for EU.”

Både statsminister Anders Fogh Rasmussen og udviklingskommissær Poul Nielson beskæftiger sig med de positive muligheder og perspektiver for ulandene i forbindelse med udvidelsen af EU. Når man læser de foreliggende tekster til en grundtraktat, som diskuteres i konventet, bliver man unægtelig mere skeptisk. Det er tydeligt, at der er meget lidt fokus på EU's forhold til ulandene, medmindre disse har direkte strategisk interesse for EU.

Udviklingspolitikken er allerede blevet underlagt udenrigspolitikken i EU. En række organisatoriske ændringer er foretaget eller er undervejs i EU, herunder nedlæggelsen af ministerrådet for udviklingssamarbejdet. Dermed er vejen banet for, at det helt overvejende bliver EU's globale, sikkerhedspolitiske og økonomiske interesser, der varetages, uden at der tages hensyn til selvstændige målsætninger for udviklingssamarbejdet. Derfor er der behov for, at grundtraktaten etablerer bekæmpelse af den globale fattigdom som en hovedmålsætning, og at den knæsætter solidaritet med de fattigste lande som et vigtigt princip.

Kohærens i EU's politik har hidtil handlet om at sikre sammenhæng imellem udviklingspolitik og andre politikker, ikke mindst landbrugspolitikken, således at EU anerkendte en selvstændig udviklingsdagsorden. Det er som bekendt langt fra altid lykkedes, men i en af teksterne til den nye traktat udvandes kohærens til ligefrem at blive et instrument til at sikre EU maksimal indflydelse.

*”behov for at
traktat-sikre, [...]at
udviklingslandene
ikke altid ender
som taberne”*

De nye medlemslande har klare økonomiske interesser i at opretholde EU's landbrugspolitik. Det kan betyde, at reform bliver umulig og at den negative effekt for udviklingslandene gradvist forøges. Derfor er der behov for at traktat-sikre, at kohærens defineres således, at udviklingslandene ikke altid ender som taberne.

Hverken statsministeren eller kommissæren for udvikling kan være tilfreds med de foreliggende tekster. Det er af afgørende betydning, at traktaten bliver et progressivt redskab for udviklingspolitikken og ikke en hæmsko for en global, bæredygtig udvikling.

En udfordring i forholdet til ulandene

Af Kim Carstensen, generalsekretær i WWF Danmark

Det ville være synd at sige, at forholdet til ulandene har været det centrale tema i diskussionerne om EU's forestående udvidelse. Dette til trods for, at EU også på dette område bliver stillet over for en gigantisk udfordring.

*”..afgørende, at det
udvidede EU ikke
lukker sig om sine
egne problemer.”*

Allerførst er det afgørende, at det udvidede EU ikke lukker sig om sine egne problemer. Som vi senest så det på Johannesburg-konferencen er der brug for, at EU fastholder og udbygger sin rolle som global leder i diskussionen om miljø og udvikling. Og for at EU får sikret, at den faktiske politik lever op til retorikken.

*Det ville være rart,
hvis stats-
ministeren ville
bekræfte, at
regeringen vil
fastholde Danmark
i en lederposi-
tion[...] og fortælle,
hvordan regeringen
vil sikre dette.*

Som statsministeren nævner i sit indlæg, bør Danmark spille en aktiv rolle i at inddrage de nye medlemslande i bistands- og udviklingspolitikken. Men hvis det skal ske på grundlag af vores erfaringer fra udviklingssamarbejdet, ville det være rart, hvis Statsministeren samtidig ville bekræfte, at regeringen vil fastholde Danmark i en lederposition på dette område. Og fortælle os, hvordan regeringen vil sikre dette.

I det hele taget skal vi undgå at overvurdere vores egne kvaliteter. F.eks. er det langt fra alle dele af EU's eksisterende bistand, der giver noget at prale af over for de nye medlemslande. Bl.a. går det trægt med at få indarbejdet hensyn til bæredygtig udvikling i EU's bistand. Her ville en selvkritisk vurdering være et godt grundlag for samarbejdet med de nye medlemslande.

Samtidig er der et skrigende behov for, at EU inddrager

“..skrigende behov for, at EU inddrager hensynet til ulandene i diskussionen om EU fremtidige landbrugspolitik.”

hensynet til ulandene i diskussionen om EU's fremtidige landbrugspolitik. En række af de eksisterende EU-subsidier, bl.a. til eksportstøtte, skaber urimelige vilkår for ulandene. Den nødvendige reform af den europæiske landbrugspolitik skal fokusere på retfærdighed mellem Vest og Øst og mulighederne for at skabe en bæredygtig udvikling på landet i Europa. Men den må samtidig sikre retfærdighed mellem Nord og Syd. Det skylder vi ulandenes fattige bønder.

Små skridt og skarpe skel - Johannesburg opfølgning i Folketinget

Af Lars Georg Jensen, WWF Danmark

Regeringen skal iværksætte en handlingsplan for opfølgningen af Johannesburg-topmødet og lave en 5-års-plan for dansk udviklingsbistand. Yderligere skal regeringen foretage en grundig gennemgang af den nationale strategi for bæredygtig udvikling.

Det var blandt de få nyheder, da Folketinget d. 28. november drøftede opfølgningen af Johannesburg-topmødet i en forespørgsels-debat rejst af oppositionspartierne.

“Miljøministeriet agter at spille aktiv rolle i WTO-forhandlingerne”

På miljøsidens er det også værd at bemærke, at Miljøminister Hans Christian Schmidt bebudede, at hans ministerium agter at spille en aktiv rolle i de kommende to års forhandlinger i WTO – den såkaldte Doha-runde. WTO anses af mange for at være de kommende års vigtigste kampplads for international bæredygtig udvikling.

“En debat i finanslovens skygge”

Men bortset fra disse konkrete meldinger, var det en debat i finanslovens skygge: Det var regeringens nedskæringer i ulands-bistanden, der fik flest talere på stolen, og det var også ulands-bistandens størrelse, der forhindrede en bred vedtagelse. Oppositionen fremlagde et forslag, der opfordrede regeringen til igen at øge Danmarks ulandsbistand til 1 % af BNP, og det forslag var uspiseligt for regeringen og dens støtteparti, Dansk Folkeparti.

De Konservatives ordfører Helle Sjelle sagde dog at efter hendes opfattelse skal Danmark fortsat ligge langt over FN's 0,7 % målsætning.

“de eneste, der bliver tykke og fede af ulandsbistanden i

Dansk Folkeparti stemte for regeringens dagsorden, men Per Dalggaard såede tvivl om partiets linie i en af sine mange korte bemærkninger ved at sige, at “de eneste, der bliver tykke og fede af ulandsbistanden i dag, er regimernes bankkonti i

*dag, er regimernes
bankkonti i
Schweiz" (Dansk
Folkeparti)*

Schweiz. Og bistanden går så måske til de Mercedes-biler, som korrupte regimer køber."

Den melding fik en del medlemmer af oppositionen til at få åndenød. Resten af debatten handlede derfor om, hvorvidt regeringspartierne havde samme holdning til ulands-bistanden som Dansk Folkeparti – et spørgsmål regerings-partierne hårdnakket nægtede at svare på. Det mest kreative svar kom fra Udenrigsminister Per Stig Møller, der hævdede, at han faktisk slet ikke havde hørt efter debatten, men i stedet brugt tiden til at skrive på en artikel til et amerikansk tidsskrift...

Pengene eller ozonlaget

Af John Nordbo, 92-gruppen

Penge var det helt centrale emne på det velbesøgte partsmøde d. 25-29. november i Montreal-protokollen, som er den internationale aftale om afvikling af brugen af ozonlagsnedbrydende stoffer.

*"Efter seje
forhandlinger endte
de rige lande med
at indvillige i at
betale godt
halvdelen af
beløbet."*

Ulandene ønskede, at den multilaterale fond, som medfinansierer teknologioverførsel og udfasning af de problematiske stoffer, skulle tilføres mere end 900 mio. \$ til brug i perioden 2003-05. Netop i 2005 skal ulandene have halveret brugen af CFC/freon og andre af de vigtigste ozonlagsnedbrydende stoffer. Efter seje forhandlinger endte de rige lande med at indvillige i at betale godt halvdelen af beløbet.

Blandt de positive nyheder på mødet var, at Rusland endelig – og flere år efter de aftalte frister – har stoppet produktion og brug af CFC og en række andre problematiske stoffer. Mindre godt var det, at der hverken blev truffet håndfaste beslutninger om indgreb mod illegal handel med de ozonlagsnedbrydende stoffer eller om destruktion af oplagrede mængder af stofferne.

Der blev heller ikke truffet nogen beslutning om at undlade at finansiere projekter, som indebærer skift fra brug af ozonlagsnedbrydende stoffer til brug af stærke drivhusgasser (HFC og PFC). Det besluttedes dog, at begynde at arbejde med sagen. Især USA modarbejder, at der i regi af Montreal-protokollen tages højde for klimaproblemet.

*"Især USA
modarbejder, at
der i regi af
Montreal-
protokollen tages*

Forskere peger ellers på, at der er noget, som tyder på, at den globale opvarmning kan føre til, at ozonlagsnedbrydningen forstærkes. På et seminar d. 5. november arrangeret af 92-gruppen og Dansk Selskab for Miljøkemi påpegede ozonforsker Bjørn Knudsen fra Danmarks Meteorologiske Institut, at netop

højde for klimaproblemet.”

den mulige sammenhæng med klimaproblemet gør det meget svært at vurdere, om ozonlagsnedbrydningen er et problem, som er ved at være under kontrol. I løbet af de seneste 15 år er det ellers lykkedes at reducere den globale anvendelse af ozonlagsnedbrydende stoffer med mere end 80%.

Indsats mod tab af frugtbar jord står i stampe

Af Vibeke Munk Petersen, CARE

På den seneste partskonference om FN-konventionen til bekæmpelse af Ørkendannelse (UNCCD) blev der nedsat en komité - CRIC, som skal vurdere, hvordan det går med at implementere konventionen i de enkelte lande. På komiteens første møde, som blev holdt d. 11-22. november, kom det frem, at der stadig er lang vej til at få konventionen til at virke i praksis, og til at få de nationale handlingsplaner til at fungere.

Manglende finansielle ressourcer bliver betragtet som en af hovedårsagerne. På nationalt niveau bliver der sjældent afsat økonomiske ressourcer til bekæmpelse af landdegradering. Der er ligeledes en ringe koordination mellem såvel forskellige institutioner, som mellem nationale og internationale partnere på det nationale niveau, som arbejder med landdegradering.

Mødet viste, at der knyttedes store forhåbninger til den nylige beslutning i Den Globale Miljøfacilitet (GEF) om i fremtiden at give støtte til arbejdet med landdegradering. Som nævnt i 92-gruppens nyhedsbrev nr. 2 er det imidlertid tvivlsomt, om der reelt vil være særligt mange penge til dette formål i GEF'en.

Af konferencen fremgik det klart, at civilsamfundet i fremtiden bør involveres langt mere aktivt. Adgang til teknologi og knowhow bør vægtes til i langt højere grad at inkludere bæredygtig brug af traditionel viden og styrkelse af indfødte samfund, og til at blive inkluderet effektivt i de nationale handlingsplaner.

Unge i global cyberspace-dialog - om bæredygtig udvikling

Af Berit Asmussen, 92-gruppen

Fra den 6. januar 2003 og fire uger frem kan unge fra hele verden få indflydelse som enten borgere eller regeringsmedlemmer i fem lande på den virtuelle ø Global Island. Det hele sker i cyberspace på www.globalisland.nu.

Global Island er et communityspil, som giver danske unge mulighed for at prøve at være med til at opbygge et drømmesamfund sammen med andre unge i verden. Hver uge præsenteres spillerne for et nyt dilemma, som de skal tage stilling til og argumentere for/imod. Jo mere man påvirker beslutningerne, jo flere point. Dilemmaerne udfordrer unges viden inden for etik, miljø- og samfundsforhold.

De første dilemmaer, unge skal prøve kræfter med, handler om aids i Afrika og medicinalindustriens rolle, turisme eller olie – om udnyttelse af naturområder – og landbrugsstøtteordningernes konsekvenser for rige og fattige lande.

Global Island er udviklet og udgivet af netportalen u-land.dk (www.u-land.dk) og Mellemføleligt Samvirke (www.ms.dk) med teknisk bistand fra Eisenstein (www.eisenstein.dk) og med støtte fra Undervisningsministeriet.

ARRANGEMENTER

KOM OG VÆR MED NÅR IBIS SÆTTER EU TIL DEBAT:

STOP EU'S DUMPING

Torsdag d. 12.12.02

Kl. 19.00 - 22.00 i 'Den Sorte Diamant', Søren Kierkegaards Plads.

Hvilke konsekvenser har EUs landbrugssubsidier og hvad gør EU for at skabe fair handelsvilkår for verdens fattigste lande. Har det danske EU formandskab gjort en forskel?

Arrangører: U-landsorganisationen Ibis, Oxfam, ActionAid og Cafod. Læs programmet på www.ibis.dk

**ENVIRONMENT AND ENLARGEMENT
ENVIRONMENTAL POLICIES IN THE EU-ENLARGEMENT PROCESS**

Fredag d. 13.12.02

kl. 9.30-16.45 i Landstingsalen

Konference arrangeret af NOAH - Friends of the Earth

Denmark/Europe. Tilmelding og information på www.noah.dk

CARIBIENS KVINDER

**HANDLER OM HANDELSGLOBALISERINGENS FØLGER FOR
KVINDER I CARIBIEN - PANELMØDE OG BOGLANCERING**

Fredag d. 13.12.02

Kl. 15 - 17, ved NGO-FORUM, Holmen ?København

Mødet foregår på engelsk. Se fuldt program på www.kulu.dk

Arrangeret af Kvindernes U-landsudvalg: kulu@kulu.dk

DET HVIDE GULD

Fredag d. 13. 12.02

kl. 15-18 på NGO-forum i København

Offentligt møde om EU's sukkerordninger i forbindelse med DER

møde arrangeret af u-landsorganisationen Ibis og

Mellempfolkeligt Samvirke. Information ved Morten Emil Hansen

fra Ibis (meh@ibis.dk) eller Lars Anderskov fra MS

(larsand@ms.dk)

STOP HANDELSRØVERIET - DET HVIDE GULD

Fredag den 13.02.02

kl. 18.00 - 21.00 Arkitektskolen på Holmen, Festsalen

Det internationale sukkermarked har i mange år været

kendetegnet ved en betydelig overproduktion og voksende

lagre. Hvordan sikrer vi, at fremtidens sukkermarked bliver

retfærdigt? Læs program på www.ibis.dk.

Ud over debatmøderne arrangerer Ibis en række happening

før og under topmødet. Læs mere på www.ibis.dk.

ENVIRONMENT AND ENLARGEMENT

**– WORKSHOPS OM INVESTERINGER, BÆREDYGTIGHED,
STRATEGIER M.M.**

Lørdag-søndag d. 14.-15.12.02

kl. 10-14 på Holmen

Arrangeret af NOAH - Friends of the Earth Denmark og Friends

of the Earth Europe. Tilmelding og information på

www.noah.dk. Globale perspektiver på EU's landbrugspolitik

UDVIDELSEN OG UDVIKLING

Søndag d. 15.12.02

kl. 10-13 på NGO-forum i København

Offentligt møde om EU's udviklingshjælp set i lyset af EU's

udvidelse. Arrangeret af Mellempfolkeligt Samvirke. Information

ved Lars Anderskov (larsand@ms.dk)

STIFTENDE GENERALFORSAMLING I FORENINGEN EUROPAS

MILJØ

Tirsdag d. 17.12.02

kl. 17-18.30 i Medborgerhuset i Ahlefeldtsgade i København.
Foreningens formål er at fremme debatten om EU's miljø- og energipolitik, også i forhold til ansøgerlandene - og presse politikerne for en mere bæredygtig miljøpolitik i EU.

Mere information: Kontakt Christian christian@ecocouncil.dk eller tlf. 33 15 09 77.

HVAD ER DER GALT MED MILJØET? OG HVAD I ALVERDEN KAN UNGE GØRE VED DET?

Onsdag d.18.12.02

kl.19-21.30 i ungdomskulturhuset Gimle, Roskilde

Debatmøde om hvordan unge kan være med til at sikre en bæredygtig fremtid. Arrangeret af Natur & Ungdom og ungdomskulturhuset Gimle

Information: Kontakt blik01@hotmail.com

DEN GLOBALE VERDENSHANDEL

Lørdag d. 18.01.03

kl.15-17 på Ildstedet i Roskilde

Offentligt møde om EU's landbrugspolitik arrangeret af Mellempøkeligt Samvirke, region Roskilde. Information ved Lisbeth Bech (bechsnet@adr.dk)

DET RÅBER TIL HIMLEN!

– HVORDAN KOBLES VISIONEN OM BÆREDYGTIGHED MED DRØMMEN OM DET GODE LIV?

Øko-net's seminar og årsmøde 2003,

Lørdag d. 25.01.03 – søndag d. 26.01.03

Kl. 14.00 (start) på Brenderup Folkehøjskole, Fyn

Program og tilmelding på www.eco-net.dk eller tlf. 62 24 43 24

MILJØETS FREMTID I BISTANDEN

Fredag d. 31.01.02 i Landstingssalen

Konference arrangeret af 92-gruppen.

Information ved Sidse Veje (sidse@ms.dk)

REDAKTION

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af John Nordbo, 92-gruppen, Ida Thuesen og Theresa Kjærside, WWF Danmark

Tidligere numre kan ses på www.92grp.dk.

Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til jnordbo@ms.dk.